

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Атанас Аданев Илчев
катедра „Морфология, физиология и хранене на животните“, Аграрен факултет,
Тракийски университет – Стара Загора

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по научна специалност „Хранене на селскостопанските животни и технология на фуражите“ в АФ на ТРУ, Стара Загора.

Автор на дисертационния труд: Александър Павлов Атанасов

Тема на дисертационния труд: „Проучване влиянието на препарата Витасил при хранене на шаран (*Cyprinus carpio*), отглеждан в рециркуляционна система”.

Научен ръководител: проф. д-р Димо Гиргинов Гиргинов – ВМФ на ТРУ.

Научен консултант: проф. д-р Йордан Стефанов Стайков - АФ на ТРУ.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 185/29.01.2016 год. на Ректора на ТРУ.

1. Информация за дисертанта.

Дисертантът се е обучавал по докторска програма „Хранене на селскостопанските животни и технология на фуражите“ към катедра „Морфология, физиология и хранене на животните“, АФ на ТРУ по научна специалност „Хранене на селскостопанските животни и технология на фуражите“, професионално направление 6.3. Животновъдство, област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина.

Обучението е осъществено в самостоятелна форма на обучение през периода 26.11.2013 г. – 29.01.2016 год.

2. Характеристика на представения дисертационен труд.

Дисертацията е структурирана съобразно изискванията на Чл. 44(2) на ПРАСТРУ. Общият и обем е 143 стр. и е онагледена с 11 фигури, 2 графики и 22 таблици. В дисертационния труд са включени следните раздели: увод -2 стр., преглед на съвременното състояние на проблема -32 стр., необходимост от нови изследвания- 2 стр., цел и задачи на изследването – 1 стр., материал и методи – 19 стр., резултати и обсъждане – 37стр., изводи, приноси и препоръки -7 стр., списък на литературата -44 стр.. Библиографската справка включва общо 428 заглавия, от които 45 на кирилица и 383 на латиница. Повече от половината от използваните източници са от последните 10 -12 години.

2.1. Оценка на литературния преглед.

Литературният преглед е тематично насочен към профилактиката и терапията на различни заболявания при стопанско значими видове животни и най-вече към биологичния ефект от добавката на деривати от бял трън (силимарин-стандартизиран екстракт от *Silybum marianum*) включена в дажбите на шаран култивиран в рециркуляционна система, както и към методите за установяване ефективността на силимарина използван като фуражна добавка. В края на прегледа на литературата е направена кратка обосновка на нуждата от нови изследвания.

Всичко това показва добрата осведоменост на докторанта по разглежданата тема, поради което давам висока оценка на раздела.

2.2. Оценка на целта и задачите.

С настоящата дисертация докторантът си е поставил ясно формулирана цел – проучване влиянието на препарата Витасил използван като фуражна добавка в комбинирани фуражи за сладководни риби.

Поставените за изпълнение шест основни задачи са добре обосновани и достатъчни за постигане на целта.

2.3. Оценка на раздел „Материал и методи на изследване”.

В раздела са описани подробно опитните постановки на проведените 3 опита 960 бр. риби шаран, прилаганата технология за отглеждане, използваните дажби, извършените лабораторни, хидрохимични, ехографски, биохимични, хистологични и други изследвания за влиянието на препарата Витасил върху показателите свързани със структурата и функцията на черния дроб, както и на показателите интензивност на растеж, рибопроодуктивност и икономическа ефективност. Всичко това осигурява обилна информация, която докторантът използва умело за реализиране на целите поставени в дисертационния труд.

2.4. Оценка на раздел „Резултати и обсъждане”.

Резултати от проведените изследвания могат да се обединят в няколко основни направления:

1. Влияние на препарата Витасил върху върху хидрохимичните параметри в рециркулационна система за отглеждане на шаран.

Опитните резултати показват, че добавката на препарата не води до статистически значими промени в хидрохимичните условия за отглеждане на рибата.

2. Влияние на препарата върху интензивността на растеж, рибопроодуктивността и икономическата ефективност при отглеждане на шаран.

Направените проучвания показват, че добавката на Витасил към комбинираните фуражи статистически повишава растежа и средно дневния прираст, подобрява оползотворяването на фуража и намалява направените разходите за единица получен прираст.

3. Влияние върху чернодробната структура.

Направените ехографски и хистологични изследвания показват, че препарата Витасил възпрепятства отлагането на липиди в хепатоцитите и намалява дистрофичните промени в черния дроб вследствие на високите нива на азот и липиди в храната.

4. Влияние върху биохимичните показатели отговорни за чернодробната функция.

Направените биохимични анализи на кръвен серум показват повишено съдържание на общ белтък и албумин, понижено съдържание на триглицериди и холестерол и понижена активност на ензимите АлАТ и АсАТ при групите получаващи фуражната добавка. Установените промени доказват хепатопротективното действие и хипохолестеролемичната активност на силимарина съдържащ се във фуражната добавка Витасил.

5. Влияние на препарата върху естествения хуморален имунитет.

Доказан е имуностимулативния ефект на препарата, което може да се използва за подобряване на контрола и превенцията на различните по етиология заболявания включително и такива провокирани от неправилно хранене.

3. Оценка на изводите, препоръките и приносите в дисертацията. Направените 11 извода произтичат от получените резултати. Те са добре формулирани и представят в синтезиран вид получените основни резултати.

Приемам напълно направените приноси и препоръки за практиката.

4. Оценка на научните публикации във връзка с дисертацията. По дисертацията са представени четири публикации в три от които докторантът е водещ автор. Всички статии са публикувани на английски език и имат качествата на задълбочени научни трудове с тематика съответстваща на разработваната дисертация.

5. Оценка на автореферата. Авторефератът е в обем 66 страници. Структурата и съдържанието му отговарят на общо приетите изисквания и отразяват в синтезиран вид основната част от изследванията в дисертационния труд.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси.

1. В литературния преглед освен въпросите за белия трън са разгледани и други лечебни растения (кутки, куркума, зелен чай и др.), които нямат пряко отношение към заглавието на дисертационния труд.

2. Считаю, че първата задача от раздел „Материал и методи на изследване” – определяне на оптималното количество за влагане на препарата Витасил не е изпълнена. Бих препоръчал на докторанта да продължи изследванията си в тази насока за намиране на оптималната доза на влагане.

3. На табл. 3 са посочени данни за ориентировъчна консумация на храна в зависимост от температурата на водата и живата маса на шаран, но в дисертацията няма данни за действителната консумация при отделните експерименти.

4. С какво може да се обясни голямото разминаване между стойностите на хранителните показатели отразени в сертификата на производителя на комбинирания фураж и данните получени от лабораторните анализи (табл. 4 и 5)?

7. Заключение.

Представеният дисертационен труд представлява задълбочено научно изследване за биологичния ефект от добавката на деривати от бял трън (*Silybum marianum*) в комбинираните фуражи за шаран отглеждан в рециркулационна система. Разработен е в строго научен стил с добре онагледени и интерпретирани резултати. Вземайки предвид актуалността на разработвания проблем, обхватността на изследването, получените резултати, приносите и препоръките за практиката считам, че дисертацията отговаря на всички изисквания на ПРАСТрУ – Стара Загора. Това е основанието ми, напълно убедено, да дам своята **положителна оценка** на дисертационния труд и да препоръчам на членовете на уважаемото Научно жури при АФ на ТрУ – Стара Загора, да гласуват положително за присъждане на ОНС „Доктор” по научна специалност „Хранене на селскостопанските животни и технология на фуражите” на ас. Александър Павлов Атанасов.

07.03.2016 год.
гр. Стара Загора

Изготвил становището:
/проф. дсн Атанас Илчев/